

Toholammin kunta
Lampintie 5
69300 TOHOLAMPI

1 / 4

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: STM068:00/2015 Lausuntopyyntö 31.8.2016

**LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA EDUSKUNNALLE
MAAKUNTAUUDISTUKSEKSI JA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON
JÄRJESTÄMISUUDISTUKSEKSI SEKÄ NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

1. Lähipalveluiden turvaaminen ja kuntien sekä yritysten tuottamat palvelut

Toholammin kunta edellyttää lähipalveluiden turvaamista. Lähipalveluita ovat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ja perheneuvonta, koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltopalvelut, perusterveydenhuollon vastaanottopalvelut (terveyden- /sairaanhoitajan, lääkärin, hammaslääkärin vastaanotot), eräiden erityispalveluiden (kuten mielenterveys- ja päihdetyön ja apuvälinekartoitusten) kotikäynnit, laboratorionäytteenottopalvelut, kotisairaalatoiminta, terveyskeskussairaalan toiminta, ellei sitä sovita seudullisesti hoidettavaksi, päihde- ja mielenterveystyön piiriin kuuluvat avohoidon palvelut (kuten psykiatrisen erikoissairaanhoitajan tai vastaavan työntekijän toiminta), huumevieroitus- ja korvaushoito, alkoholiongelmaisten katkaisuhoido sekä työterveyshuolto.

Tavoitteena on varmistaa palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja tarkastelussa on huomioitava asukastiheyden lisäksi myös maantieteelliset etäisyydet.

Toholammin kunta toivoo, että kunnille ja yrityksille mahdollistetaan osallistuminen lähipalveluiden tuotantoon ja se huomioidaan laissa rahoitusta päätettäessä.

2. Demokratian turvaaminen

Maakuntalainsäädännössä tulee huomioida demokratianäkökulma, joka on nykyisessä lainsäädännössä sosiaali- ja terveydenhuollon erityislainsäädännön 16§:ssä ja 17§:ssä kirjattuna. Erityislainsäädäntö on huomioinut demokratiatarpeen niin, että suurilla kunnilla ei voi olla yli 50 % äänivallasta.

3. Valinnanvapaus

Luotava aidosti edellytykset, jotka varmistavat palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden huomioitaessa asukastiheys ja maantieteelliset etäisyydet.

4. Omaisuus

Lakiuudistuksen vaikutukset kuntien omaisuuteen, siihen osaan omaisuudesta, joka ei siirry maakunnille siirtymäsäännösten jälkeen, ovat merkittävät. Toholammin kunta on aikanaan vastannut asiakastarpeeseen rakentamalla tilat (palolaitos, terveyskeskus, Männistö ja Pesäpuu sekä Pesäoksa, toimintakeskus), joiden käyttöikä on pitkälle tulevaisuuteen. Oheisessa liitteessä käy ilmi rakennusten arvo. Toholammin kunta on joutunut ottamaan rakentamiseen velkaa 7,1 miljoonaa euroa. Velka on maakuntauudistuksen lakien valmistelun yhteydessä huomioitava, ettei pieni kunta ajaudu taloudellisesti kestävämmään tilanteeseen. Vakuutusyhtiön antama arvio kiinteistöjen arvosta on yhteensä 18,5 milj. euroa.

5. Henkilöstön siirtyminen maakuntauudistuksessa

Henkilöstön siirtymisiä valmisteltaessa on huomioitava eläkemaksut eri vastualueiden osalta. Toholammin kunnan alueille siirrettävien eläkevastuiden suuruus nykyisellä tiedolla lain valmistelusta on suuruudeltaan noin 275.000 €/v.

6. Palo- ja pelastustoimi sekä ensihoito

Toholammin kunta katsoo, että maakunnille ja kunnille tarjottavien pelastustoimen palvelujen näkökulmasta pelastustoimen järjestäminen 18 maakunnalliseen pelastuslaitokseen on parempi ratkaisu kuin pelastustoimen järjestäminen viiden maakunnan tehtäväksi. Lainsäädännössä on kuitenkin pelastuslaitosten määrästä riippumatta turvattu pelastuslaitosten mahdollisuus toimia ensihoidon palveluntuottajina. Lisäksi Toholammin kunta katsoo, että ensihoitoyksiköiden (= hoitotason yksiköt) toiminnan laadullinen kehittämien kohteessa tapahtuvan hoidon suuntaan tukee taloudellisten resurssien riittävyyttä harvaanasutulla maaseudulla.

Pelastustoimella on vahvaa osaamista hallinnonalat ylittävästä yhteistyöstä häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa, valmiussuunnittelusta sekä harjoittelusta. Tätä on pysyttävä hyödyntämään riittävästi kuntien varautumisessa myös maakuntauudistuksen jälkeen. Pelastustoimella on oltava tosiasiallinen mahdollisuus varautumisen tukeen ja

yhteensovittamiseen sekä maakunnan yhteisessä varautumisessa että kunnissa. Tästä johtuen tulee pelastustoimi asemoida maakuntaan siten, että riittävä toimialoasaaminen on sijoitettu palveluja järjestävälle tasolle.

7. Palvelulaitokset

Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa.

Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen.

Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan rajaidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle. Kysymys on tilaajan ja tuottajan erottamisesta, joka kunnissa saatujen kokemusten mukaan aiheuttaa epäselvyyttä johtamis- ja vastuusuhteissa ja lopulta myös kustannusten nousua. Järjestämistä vastuun ja operatiivisen johtamisen erottaminen aiheuttaa toisaalta hallinnon päällekkäisyyttä ja toisaalta asiantuntemuksen painottumista operatiiviselle puolelle.

Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveyden huollon järjestämiseen. Myös pelastustoimen varautuminen häiriötilanteisiin ja turvallisuuteen edellyttävät vahvaa järjestäjän roolia.

Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palvelutuottajien kustannusrakenteisiin.

Järjestämistehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista sekä maakunnan palvelulaitosta koskeva sääntely kaventaisi maakuntien mahdollisuutta päättää palvelutuotannon tarkoituksenmukaisesta ja tehokkaasta organisoitavasta maakunnan erityispiirteet huomioiden. Järjestely synnyttäisi tarpeetonta päällekkäistä hallintoa ja hallintokustannuksia sekä heikentäisi maakunnan ja tätä kautta koko kansallisen ohjausjärjestelmän kykyä palvelutuotannon ohjaukseen. Lisäksi tulee huomioida, että maakuntien palvelulaitos olisi täysin uuden tyyppinen julkinen organisaatiomuoto, josta ei ole aiempia kokemuksia.

Ehdotuksen mukaista järjestelyä arvioitaessa on huomattava, että useat kunnat ovat kokeilleet tilaajatehtävien ja palvelutuotannon hallinnollista erottamista omassa toiminnassaan, mutta järjestelyistä on viime aikoina luovuttu niistä saatujen huonojen kokemusten vuoksi. Erottamisella ei myöskään ole saavutettu tavoiteltuja kustannussäästöjä. Maakunnan vastuulla olevan palvelutuotannon kaavamaiselle hallinnolliselle eriyttämiselle lakiluonnoksen mukaisella tavalla ei ole esitetty selkeää syytä eikä vakuuttavia perusteluita.

8. Lomituspalvelut

Lomituspalvelujen taloudelliset resurssit on turvattava, kun lomituspalvelut 1.1.2019 siirtyvät maakuntahallinnon alaisuuteen.

Lomituspalvelujen asema itsenäisenä toimialana ja kotieläinyrittäjien sosiaalipalveluna on turvattava. Lomituspalvelut eivät saa joutua muiden maaseutupalvelujen alaisuuteen sen yhdeksi tukimuodoksi.

Keski-Pohjanmaan suurimpana lomituspalvelujen tuottajana Toholammin kunta haluaa myös tulevassa uudessa maakunnassa huolehtia lomituspalvelujen hallinnosta ja järjestämisestä vähintään nykyisen suuruisella toimialueella. Palvelu voidaan toteuttaa molemmilla kotimaisilla kielillä.

Toholammin kunnanhallitus

Jukka Hillukkala
kunnanjohtaja

Tapani Tiilikka
hallintojohtaja

Liitteet: Rakennusten arvo ja velan määrä
Eläkemenoperusteinen maksu 2015 - 2017

Toholammin kunta		Budjettiyhteenveto			19.10.2016
INTIME/Talouden Suunnittelu		1 Käyttötalous			
Selite	TP2015	TA2016	TOT 09/2016	SU2017	
4118 Eläkemenoperusteinen maksu yht	472 405	559 500	406 550	464 300	
* 1000 Keskushallinto	30 556	40 000	23 446	31 200	
* 1005 Henkilöstöhallinto	-938		9 349		
* 1050 Kunnanhallitus ja toimikunnat	3 956	4 000	2 581	3 400	
* 1130 Elinkeinoitoimi	3 045	3 800	1 647	2 200	
* 2000 Perusturvapalvelut	178 499	181 500	125 371	167 100	
* 2010 Erikoissairaanhoito	41 521	43 000	29 495	39 300	
* 3010 Maatalouslomitus	37 811	100 000	85 786	50 000	
* 4000 Teknisen hallinto ja toimisto	3 590	8 000	5 105	6 800	
* 4010 Rakennusmiehet	8 529	10 500	5 924	7 800	
* 4110 Ruokahuolto	26 022	26 000	18 046	24 000	
* 4400 Pelastustoimi	7 784	6 500	7 793	10 300	
* 4510 Talonmiehet	8 204	9 000	5 978	7 900	
* 4520 Siivous	32 233	32 500	19 316	25 700	
* 4700 Maaseututoimi	2 601	4 500	1 954	2 600	
* 4800 Rakennusvalvonta	2 891	3 000	2 042	2 700	
* 5000 Terveysvalvonta	1 354	1 400	957	1 200	
* 5010 Eläinlääkintähuolto	4 856	4 900	2 864	3 800	
* 6000 Sivistystoimen hallinto	5 698	5 800	5 156	6 800	
* 6100 Vapaa sivistystyö	17 590	18 000	12 758	17 000	
* 6150 Kirjasto	10 956	12 100	8 338	11 100	
* 6200 Sateenkaaren päiväkot	15 357	14 800	8 440	11 200	
* 6220 Perhepäivähoito	22 496	23 400	19 948	26 500	
* 6400 Herman Ojalan perusopetus	1 725	2 100	1 230	1 600	
* 6410 Kleemolan perusopetus	-17	300	35	50	
* 6450 Kuusiston koulu 7- 9	1 817				
* 6700 Liikuntapalvelut	44	100	23	50	
* 6800 Nuorisotyö	4 225	4 300	2 968	4 000	
	944 810	1 119 000	813 100	928 600	
Alueelle siirtyvientoimintojen el.menomaksu	274 426	341 800	254 220	274 300	